CZU: [37.015.3:159.953]:303.4 **DOI:** https://doi.org/10.5281/zenodo.7360855

MEMORIA ȘI ÎNVĂȚAREA

Angela POTÂNG
Republica Moldova

În articol se pune accentul pe rolul memoriei în procesul de învățare la elevi. Importanța memoriei în activitatea cognitivă nu trebuie subestimată, deoarece fără procesele memoriei niciun tip de învățare nu este posibilă. Scopul cercetării date constă în a determina viziunile/opiniile cadrelor didactice, părinților și ale elevilor privind necesitatea antrenării memoriei, relația dintre nivelul de dezvoltare a memoriei și performanța în învățare, factorii stimulativi ai capacităților mnezice ale elevilor. Capacitățile mnezice ale elevului constituie un factor predictor puternic pentru performanța școlară, de aceea e nevoie ca memoria să fie îmbunătățită constant în cadrul activităților didactice.

***Cuvinte-cheie*:** *memorie, proces de învățare, elevi, cadre didactice, părinți, asistență psihologică, factori stimulativi ai memoriei.*

THE MEMORY AND LEARNING

This article emphasizes the role of memory in the learning process for students. The importance of memory in cognitive activity should not be underestimated, because no type of learning is possible without memory processes. The purpose of this research is to determine the views/opinions of teachers, parents and students regarding the need for memory training, regarding the relationship between the level of memory development and learning performance, regarding the stimulating factors of students' memory capacities. The student's memory capacity is a strong predictor of school performance, therefore memory needs to be constantly improved in teaching activities.

Keywords: *memory, learning process, students, teachers, parents, psychological assistance, memory stimulating factors.*

Introducere

Memoria are un rol important în toate formele complexe ale altor procese cognitive, precum și în activitatea de învățare a omului. Fără memorie omul nu ar putea acumula experiență, nu ar putea face legătura dintre trecut și prezent, nu ar putea realiza procesul de învățare, vor fi afectate gândirea, compararea, evaluarea, luarea deciziilor, imaginația etc. Memoria merge mână în mână cu nevoia de a acumula informații, experiență, deprinderi, aptitudini, susținând viața psihică a omului. Studiile din domeniul psihologiei cognitive au arătat că informațiile/cunoștințele nu sunt și nici nu pot fi redate în forma în care au fost fixate, deoarece pe parcursul memorării, păstrării și reactualizării acestea sunt supuse unui număr mare de transformări și restructurări [1, 2]. Procedeele fundamentale ale memoriei *memorarea/ întipărirea*, *păstrarea/ conservarea,*

reactualizarea/ reproducerea (așa cum sunt numite în psihologia tradițională) sau *endocarea, stocarea și recuperarea* (așa cum sunt numite în psihologia modernă) constituie modalitățile principale de acumulare a cunoștințelor [3, 4].

Metodologia cercetării

Scopul studiului a fost de a determinarea viziunile/opiniile cadrelor didactice ale părinților și a elevilor privind rolul memoriei în procesul de învățare, precum și modul de percepție a nivelului de dezvoltare a memoriei elevilor.

Obiective:

- Analiza studiilor realizate ?n domeniul psihologiei cognitive care vizează raportul dintre procedeele memoriei și procesul de învățare.
- Identificarea factorilor perturbatori ai memoriei și modalitățile de antrenare a memoriei la diferite vârste școlare.
- Elaborarea și administrarea chestionarelor privind identificarea viziunilor elevilor, cadrelor didactice și ale părinților cu privire la rolul memoriei în procesul de învățare.
- Elaborarea recomandărilor privind dezvoltarea memoriei la elevi.

Metode de cercetare

În cercetarea dată am utilizat drept instrument de măsură *chestionarul*, care reprezintă o metodă de studiere a unei colectivități de subiecți, prin intermediul unui set de *itemi (secvențe)* ce conțin întrebări, afirmații, soluții de ales etc. și care permit o incursiune ?n *fondul intim al persoanei* pentru dezvăluirea preferințelor, motivelor, opiniilor, atitudinilor, judecăților privind un anumit subiect, comportament, proces, fenomen etc. [5]. Astfel, au fost elaborate și aplicate două chestionare:

1. Chestionar de identificare a viziunilor cadrelor didactice și ale părinților cu privire la rolul memoriei în procesul de învățare și performanță școlară.
2. Chestionar de identificare a opiniei elevilor cu vârsta cuprinsă între 15 şi 19 ani cu privire la rolul memoriei în procesul de învățare și performanță școlară.

Eșantionul cuprinde 227 de subiecți, dintre care: 107 elevi cu vârsta cuprinsă între 15-19 ani; 46 de cadre didactice cu vârsta cuprinsă între 22 şi 68 de ani și 28 de părinți cu vârsta cuprinsă între 25 şi 60 de ani.

Prezentarea și interpretarea rezultatelor

Rezultatele chestionarului au fost interpretate comparativ pentru cele trei grupuri de subiecți. Astfel, la întrebarea *Care sunt factorii care influențează cel mai mult memoria la elevi?* am obținut următorul tablou (Figura 1):

Părinții: 31,9% sănătatea, 10,4% predispoziția genetică, 42% gradul de interes față de materialul predat, 10,5% relația cu profesorul, 5,2% dispoziția (starea afectivă).

Cadrele didactice: 9,5% sănătatea, 22,7% predispoziția genetică, 52,3% gradul de interes față de materialul predat, 2,3% relația cu profesorul, 4,6% dispoziția (starea afectivă), 9,5% altceva (citirea cărților, dezvoltarea până la 7 ani de acasă, recitarea poeziilor și poveștilor pe de rost).

Elevii: 52% dintre elevi au afirmat că gradul de interes față de materialul predat influențează cel mai mult memorarea informațiilor, după care se poziționează sănătatea (26%), dispoziția și genetica (8%) și relația cu profesorul, oboseala, starea emoțională (2%).

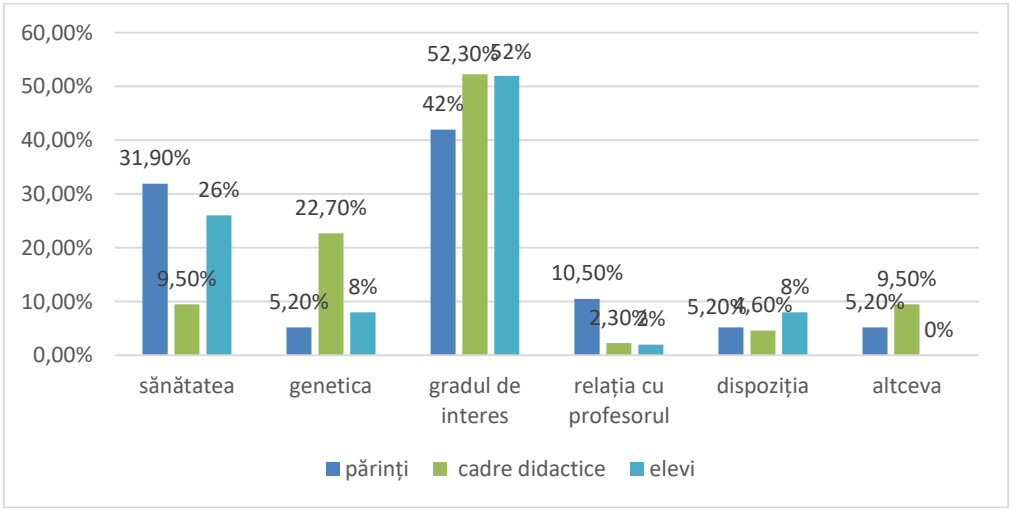

Figura 1. Factorii care influențează memoria elevilor

Atât elevii, părinții, cât și cadrele didactice consideră că gradul de interes față de materialul predat este factorul care cel mai mult influențează memoria elevilor. Părinții oferă o importanță mai sporită relației elevului cu profesorul (10,5%), comparativ cu cadrul didactic (2,3%), ceea ce înseamnă că profesorul își atribuie un rol mai puțin important în achiziționarea informației de către elev. Ierarhizarea factorilor stimulativi ai memoriei din perspectiva cadrelor didactice, a părinților și a elevilor este redată în Tabelul 1.

Tabelul 1. Ierarhia factorilor care influențează memoria din perspectiva cadrelor didactice, părinților, elevilor

Cadre didactice	Părinți	Elevi
Gradul de interes față de materialul predat	Gradul de interes față de materialul predat	Gradul de interes față de materialul predat
Predispoziția genetică	Sănătatea	Sănătatea
Sănătatea	Relația cu profesorul	Predispoziția genetică

Întrebarea *Cum îți apreciezi propriile capacități de memorare?* a fost adresată doar grupului de elevi. Astfel, 18,7% dintre elevi au afirmat că au memorie excelentă, 40,5% susțin că au memorie bună, 30,8% că au memorie medie și 10% că memoria le este scăzută. Așadar, în mare elevii își apreciază destul de înalt propriile capacități mnezice.

La întrebarea *Cum crezi, ce tip de memorie predomină la tine în general?* 33,6% dintre elevi au afirmat că predomină memoria episodică, 26,2% – semantică, 19,6%– vizuală, 15,9% – auditivă, 1,9% – gustativă și chinestezică, 0,9% – olfactivă (Fig. 2).

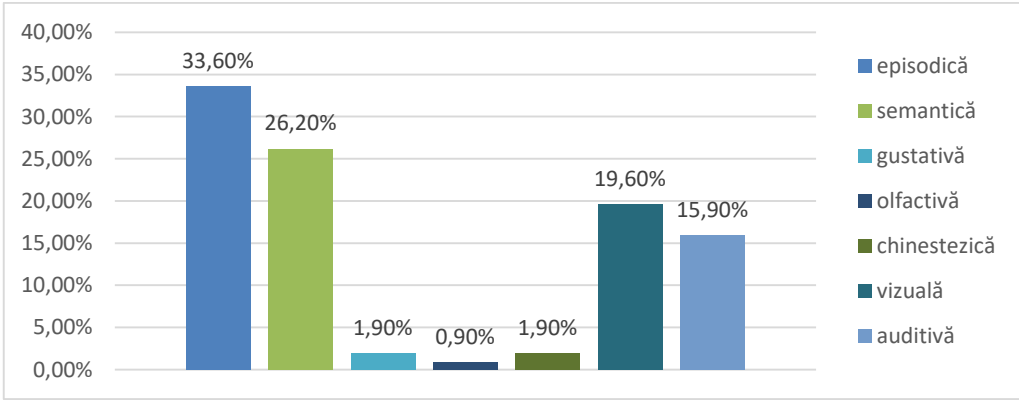

Figura 2. Memoria predominantă la elevi în general

La întrebarea *Cum crezi, ce tip de memorie predomină la tine în activitatea de învățare?* 49,5% dintre elevi au afirmat că cea vizuală, 32,7% – cea auditivă, 17,8% – cea semantică. În opinia majorității elevilor, memoria vizuală este predominantă în procesul de învățare, respectiv adolescenții sunt de părere că ei asimilează majoritatea materialului prin intermediul văzului.

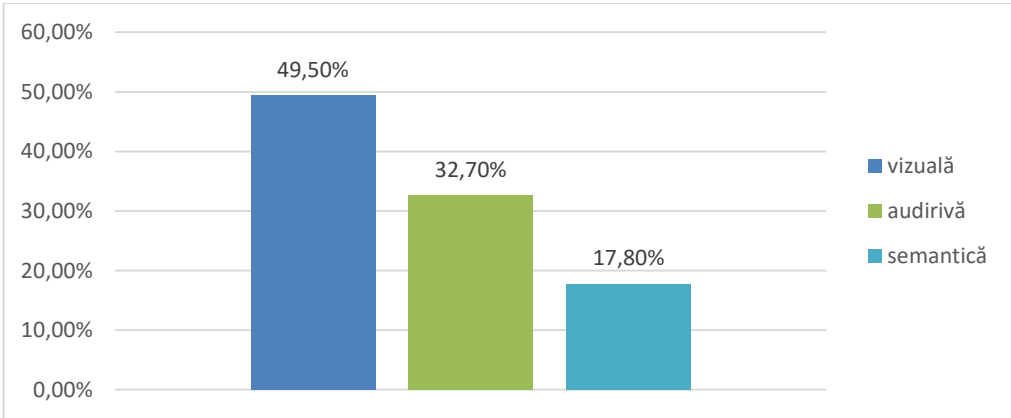

Figura 3. Memoria predominantă în activitatea de învățare la elevi

Întrebarea *Cât de mult influențează capacitatea de memorare rezultatele elevilor?* a fost adresată și elevilor, și părinților, și cadrelor didactice. Rezultatele sunt prezentate în Figura 4.

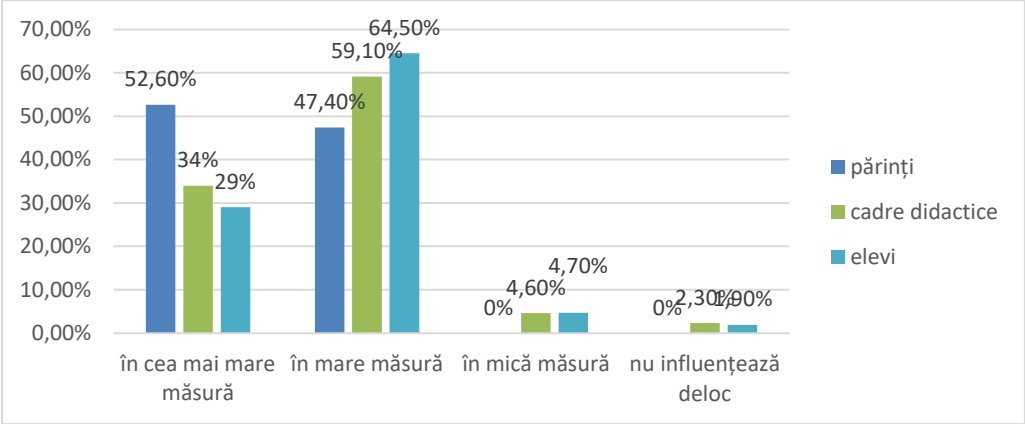

Figura 4. Gradul de influență a capacității de memorare asupra reușitei școlare în concepția elevilor, profesorilor, părinților

Majoritatea respondenților susțin că memoria are un rol important în procesul de învățare, influențând direct performanța școlară.

Pentru a determina dacă există o diferență semnificativă dintre viziunile/ opiniile elevilor, părinților, cadrelor didactice cu privire la influența capacităților de memorare asupra reușitei școlare, am aplicat ***Testul Chisquare*** și am obținut următoarele rezultate:

Tabelul 2. Rezultatele testului Chi-square

Testul Chi-Square	Gradul de libertate	Pragul de semnificare
$x^2 = 4,869$	DF = 6	p = 0,561

Datele obținute scot în evidență faptul că nu există o diferență semnificativă la nivel de opinie dintre cadre didactice, părinți și profesori privind influența capacității de memorare asupra reușitei școlare.

Întrebarea *Care sunt indicii care vă ajută să înțelegeți dacă memoria copilului este bună*? a fost adresată părinților și cadrelor didactice. Rezultatele sunt următoarele:

Părinții: 25% asimilarea rapidă a materialului prezentat, 25% rezultatele școlare, 20% exactitatea evocării materialului predat după o perioadă de timp, 15% interesul față de procesul de învățare, 15% manifestarea în cadrul orelor.

Cadrele didactice: 25% asimilarea rapidă a materialului prezentat, 23%

exactitatea evocării materialului predat după o perioadă de timp, 17,3% nivelul capacităților cognitive, 13,5% manifestarea în cadrul orelor, 11,5% testarea psihologică a memoriei, 7,7% rezultatele școlare, 2% interesul față de procesul de învățare.

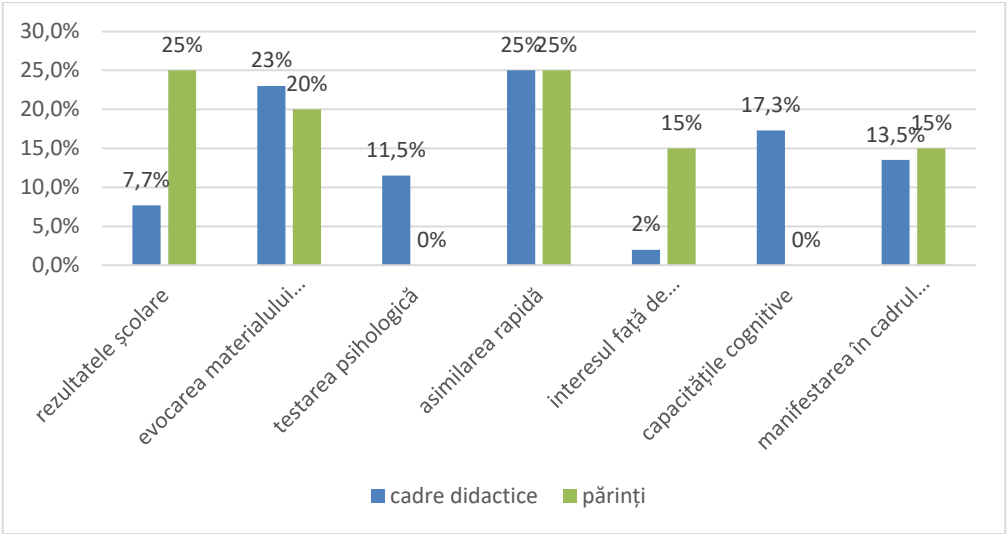

Figura 5. Indicii care determină nivelul de memorie a elevilor din perspectiva cadrelor didactice și a părinților

Rezultatele chestionarelor aplicate celor trei grupe de subiecți au arătat că atât pedagogii, părinții, cât și elevii estimează destul de înalt importanța memoriei în procesul de învățare. E necesar ca toți actorii sistemului educațional să ia în considerare factorii subiectivi și obiectivi care facilitează procesele de memorare: volumul informației, natura materialului de memorat, gradul de structurare logică a materialului, continuitatea actului de învățare – fragmentarea materialului în secvențe și alternarea timpului dedicat învățării cu momente de repaus, gradul de omogenizare a materialului, semnificația materialului; precum și starea funcțională a creierului elevului, capacitatea funcțională globală, motivația pentru memorarea informației, interesul pentru materialul de memorat, atitudinea pentru acțiunea de memorare, voința de a atinge scopul – toate acestea amplifică substanțial capacitățile mnezice.

Concluzii

Memoria și învățarea sunt strâns interconectate. Rolul capacităților mnezice ale elevului pentru performanța în învățare este conștientizat atât de către elevi, cât și de către profesori și părinți. Antrenamentul constant al memoriei previne și reduce fenomenul subrealizării în plan școlar. Se recomandă ca psihologii școlari, ținând cont de particularitățile de vârstă ale elevilor, să elaboreze

modele de asigurare a activității psihologice din sistemul de învățământ general pentru memoria elevului. Elevii au nevoie să înţeleagă care e tipul de memorie ce prevalează la ei, cum memorează mai bine (vizual sau auditiv), care dintre informații (text, imagini, cifre, etc.) se păstrează o perioadă îndelungată de timp etc. Acest lucru va facilita procesul de învățare. E necesar ca asistența oferită de către psihologii școlari în instituțiile educaționale să acopere nu doar aspectele afective și sociale ale copiilor, ci și aspectele legate de învăţare și activitatea cognitivă. E necesar ca activitățile psihologului să se adreseze cu precădere elevilor pentru a-i ajuta să însuşească tehnici şi deprinderi de învăţare eficientă și, în funcție capacitățile mnezice proprii, să-şi formeze un stil propriu de învăţare.

Referinţe:

1. GOLU, M. F*undamentele psihologiei*. Bucureşti: România de Mâine, 2007.
2. ZLATE, M. *Psihologia mecanismelor cognitive*. Iaşi: Polirom, 2004.
3. TURCU, F. *Psihologie şcolară*. Ed. a 2-a. Bucureşti: Editura ASE, 2005. 187 p.
4. SĂLĂVĂSTRU, D.; Cucoş, C. *Psihologia educaţiei*. Iaşi: Polirom, 2004. 288 p.
5. PARTENIE, A. *Metode de cercetare psihologică a personalității*. Timișoara: Augusta, 2000. 109 p.

Date despre autor:

Angela POTÂNG, doctor în psihologie, conferențiar universitar, șef al Departamentului Psihologie, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

E-mail: potangangela04@gmail.com

ORCID ID: 0000-0001-9849-8457

Notă: *Articolul a fost elaborat în cadrul Programului de Stat (2020-2023) „Bazele teoretice și metodologice ale asigurării activității psihologice în sistemul de învățământ general din perspectiva abordărilor societale contemporane", cifrul: 20.80009.1606.10.*